

gondolat

A JATE BTK KISZ-SZERVEZETÉNEK IDŐSZAKOS KIADVÁNYA

1981/8.

A tartalomról: Nagy I.: "Nem rólad van szó!" - 4. Somogyvári M.: Allóvíz - 5. Anya L.: Az egyetlen egy másodéves szemével - 7. A filozófia-történet-oktatásról - 8. Jankó A.: Tények és értékelések - 9. Keresztúri J.: Válasz Jankó Attilának - 10.

jel

ÉRDEK ÉS DEMOKRÁCIA

Egy gondolatmenet vázlata
Galamb György

Akik jelen voltak, láthatták, hogy a diákszemélyiség első fordulója egyfajta panasznaprá vált, s a panaszok jelentős része már csak reagálást jelentett kész döntésekre.

Ennek két, egymást feltételező tény lehet az oka: egy, a mindennapok során jól működő demokratikus intézményrendszer hiánya és bizonyos politikai "kiskorúság", mely egyre inkább eluralkodik közöttünk. Az előbbi azt jelenti, hogy a mindennapos ügyek kölcsönösen kielégítő elintézésük nem működnek az intézményes csatornáin, sok ránk vonatkozó döntés nélkülünk születik meg, így tevékenységünk még az egy-két létező fórumon is kényszerűen kimerül a reagálásban, a panaszkodásban. Az utóbbi: a "kiskorúság" pedig /amit az egyetemi oktatás is erősít: az évközi számonkérés példátlan eluralkodása az általános- és középiskolát idézi; érthető: az ott elmulasztottakat meg kell tanulni valamikor, de ez a szakképzettség rovására megy/ magatartást jelent; e helybenjáró mechanizmus elvieselését vagy szerepcineket vállalását /Folytatás a 2. oldalon./

A KARI ILL:EGYETEMI DIÁKPARLAMENTRŐL

A számunkban nem adunk tudósítást, ezt a "Szegedi Egyetem" ügyis megteette. Szándékunkban áll viszont a parlamentek egyes fontos kérdéseire, az eredményekre és az azóta született javaslatokra februárban visszatérni - így az ügyek intézésének folyamatoságát is elősegíthetjük. Ehhez olvasóink segítségét is kérjük. - Szerk.

KÉTFÉLE PÁRBESZÉD

Czupi Gyula

Féltem a "---"-et. Bevalljuk vagy sem, gondjaink vannak a kiadvánnyal. Nem a színvonallal van baj /az információs alapszervezet anyagainak ismeretében állíthatjuk: az országban megjelenő ilyen kiadványok közt talán a legjobb/. A baj más jellegű.

A kiadvány főlvállalt egy nemes szerepet: az oktatók és hallgatók közti kommunikációt tűzte célul. Ez a kommunikáció az oktatók és a kiadvány írói közti kommunikációvá alakult. /Ez nem azt jelenti, hogy kevés hallgató ír a kiadványba -- az első öt számban több mint 30 szerző neve szerepel./ A legfőbb probléma, hogy a párbeszéd jellege nem a tervezett módon /Folytatás a 3. oldalon/

át, azt, hogy nem válik igényné az autentikus érdekvédelmi és érdekképviseleti rendszer létrehozása, vagy szükségessége nem tudatosul. Márpedig nem tudatosul a most általános "csak hagyjanak békén", "nem érdekel az egész" szemlélet közepe. E szemlélet dominanciája törvényszerű is, ha a diákok merev tanszéki rendszer keretében egymástól elszakított, olykor mégis egymást fedő ismeretek szükségtelenül nagy, tagolatlan, nem egyénre szabott tömegét és egy-egy tudományban csak belekapó tárgyakat tanulnak. És mindezt el is felejtik minél gyorsabban, hiszen többségük tudja, vagy legalábbis sejti, hogy az említett tárgyak és ismeretek jó része fölösleges és alkalmazhatatlan lesz későbbi munkája során. Így sem a társadalmi érdek nem fűzi ahhoz, hogy partnere legyen az oktatásnak, az egyetemnek; érdeke csak a vizsgákon való átevickélés, a diploma /esetleg megfelelő ösztöndíj, segély/ megszerzése, azaz csak formai, nem pedig tartalmi. Nem fejlődik érdeke az oktatás kölcsönösséget igénylő folyamatában való részvételhez úgy, mint az ebben a folyamatban szerveződő /?/ közösségekben való részvételhez sem. Ha mégis "ki akar hozni" magából valamit, azt inkább az egyetem zárt és merev oktatási folyamatán kívül teszi. Az egyetemen mindezért tartalmi érdek nélkül lézeng, tehát természetesen érdektelen is.

Igy nem kíván különösebben belésszólni semmibe, részt venni a döntésekben, és a felőlük adódó feladatok megvalósításában. S ha ez a jelenség tömegessé válik, akkor a többség érdeke nem épül be a döntésekbe, a többség nem tevékeny azok megvalósításában /az lenne, ha részt vett volna a döntésekben/, és nem ellenőrzi a döntések általi megvalósítást sem. Akadozni kezd az eredetileg demokratikusnak szánt szervezet. Ilyen körülmények között lehet a "közömbösöket" "szemléletváltozásra" felkeltani /bár nekem azt tanították, hogy a lét határozza meg a tudatot/, lehet bizottságokat és diákparlamenteket bármennyire jól megszervezni, a demokrácia mindettől még nem születik, mert születése, fejlődése nem szabályoktól, keretek megteremtésétől, a "vezetés" szubjektív szándékától függ.

Fontos létrehozni a demokrácia formai oldalát alkotó intézményeket, amelyek lehetővé teszik azoknak és csak azoknak a részvételét a döntésben, akikre az vonatkozik, a döntéshez szükséges információk megszerzését, a döntés végrehajtását és végrehajtás ellenőrzését. De ugyanolyan fontos a tartalom: az emberi-közösségi magatartás, amelyet elsődlegesen a végzett munka tartalma és szervezete körül kristályosodó érdekek és viszonyok vezérelnek. Az egyetemen ezt a magatartást csak a hallgatói érdekeknek az egyetem életébe, munkájába való beépítése hozhatja létre. Ehhez pedig -- úgy tűnik -- mélyreható szervezeti-tartalmi reformokra van szükség. Példaként hoznék néhány általánosságot, a reformelképzeléseknek csak töredékét, amelyek megvalósulása esetén a hallgatóknak érdeke lenne részt venni az egyetemen folyó munkában. Sokkal nagyobb mennyiségű társadalmilag szükséges, a későbbi munkában alkalmazható ismeret oktatására volna szükség -- egyénekre testre szabottan. Szükség volna még több -- társadalmilag igényelt -- kutatás indítására, azokba minél több diák bevonására, ilyen módon is létrehozva az oktatás és a gyakorlat összhagját. Meg kellene honosítani az egyéni fejlődést jobban segítő csfélszakos rendszert, a "nyitott index"-et, a karok közötti áthallgatást. A megvárt társadalmi-gazdasági elvárások is olyan szervezeti keretek felépítését igénylik, amelyek között magasabb színvonalú oktatói és hallgatói munka folyik. A magas színvonalú munka csak egyéni- és csoportérdekeltség mellett képzelhető, ezért az érdekek gazdag kifejeződését, autentikus védelmét, képviseletét és döntésekben való részvételt implicálja.

Ezért ma a demokrácia létezése nem pusztán lehetőség, hanem korunk által föl-
litott követelmény is.

Valódi demokráciát valódi szervezeti és tartalmi reform nélkül, a hallgatói érdekeknek az egyetem életébe való beépítése nélkül nem csinálhatunk, csak szervezeti kereteket bázis és tartalom nélkül. Akkor pedig a demokrácia fikcióvá válik, a demokratikus tevékenység a szervezet önadminisztrációjává. Amely szervezet -- mivel döntéskényszer van -- szükségképpen antidemokratikus döntéseket fog hozni, amelyek termelik egyfelől az "ellenzékiiséget", akik kész döntés vagy döntések sorozata és állítva már nem lehetnek konstruktívak, ezért szükségszerűen válnak "ellenzé-

ivé"; ha részt vehettek volna a döntésben, akkor vitapartnerek lettek volna. Kimerülnek másfelől az érdektelenséget, az információhiányt, ezekkel a bólogatást és demagógiát: a fogalmi párt. S végül számúzik az érdeket a munkából, amely így nem tud elég tenni a vele szemben támasztott társadalmi követelményeknek.

KÉTFÉLE PÁRBSZÉD

Folytatás az 1. oldalról/
alakult.

- Nem jött létre a karon olyan légkör, amelynek a "--" -jelenség csak része, és problémafelvető, érdekeket megjelenítő, a kari közéletre hatást gyakorló közösségekre, fórumokra gondolok. /Ilyen körülmények között törvényszerű a párbeszéd fentebb jelzett eltolódása, a hallgatók közt a kiadvánnyal kialakult különbözőség./
- A kiadványban megjelent felvetések súlyukat veszítik, mert nem a karon kialakult vélemények egyikét jeleníti meg egy-egy írás, hanem a VÉLEMÉNYT. S ha ezt véleményét egyedülisége miatt, mint a hallgatóság véleményét ítéljük meg, az irragyos. Egyedülisége a szerzőre mint egyénre is a szükségesnél nagyobb felelősséget kényszerít, mert a VÉLEMÉNYÉ vált írása miatt az egész hallgatóság megítélését idézheti elő, a véleményének egyedülisége bármikor a partikularitás védjává alakulhat, magánproblémázásnak minősülhet. Az oktatók elhatárolódása, a hallgatók viszonylagos különbözősége innen is magyarázható.
- A kiadvány jellegéből fakad, hogy a benne megjelent írások "politikusak", az egyesek számára elfogadhatatlan, másoknak érthetetlen, mert feltételezi a kari viszonyok -- hatalmi, csoport, személyi -- ismeretét, a sorok között olvasni tudást, s sajnos ez ma még nem várható el, még mások számára pedig érdektelen, ők azok, akik tudják, hogy politizálni nem szabad, mert az sok időt vesz el, mert túlságosan kritikus hozzáállás nem segíti az érvényesülést, köztük vannak kivételek is, akik örülnek magukban a "jó húzásoknak", de a véleménynyilvánítástól elhatárolják magukat. A fent leírtak ma természetesen, elfogadásuk azonban szociális létüket.
- Milyen lehetőségei vannak ezek után a "--"-nek?
- Továbbra is vállalja maga a párbeszéd egyik szereplőjének posztját, s maradnak fennálló viszonyok.
- A vitatkozást a hallgatók közötti párbeszéd síkjára tereli. Ezzel a föl-, lebeszélést azonos értékűnek minősíti az egymással való társalgással. Nem szabad, hogy panaszlap, hogy a "hatalmat" fricskázó, "jól odamondó" kiadvánnyá legyünk, különösen azért nem, mert az ilyen hozzáállás valamiféle "hatalomellenesség" értelemét kelti, holott ez nem igaz.
- Azon fórumok egyike kell legyen a "--", mely a kari nyilvánosság része. Legfontosabb célunk, így a "--"-é is, a nyilvánosságra való képesség kialakítása, úgy is, hogy magunk szervezzük ezt a nyilvánosságot, és úgy is, hogy komolyan vesszük magunkat ezen a nyilvánosságon. A legmegfelelőbbnek az ilyen nyilvánosság megteremtésére az alapszervezetek, különösen az újonnan létrejött alapszervezetek látnak. Más jellegű, de a "--"-hez hasonló fórumra kell hogy kinőjék magukat.
- Javasoljuk, hogy az alapszervezetek szervezzenek vitákat a/ a felsőoktatás reformjáról, b/ a hallgatói érdekvédelemről, c/ a nők /lányok/ /hátrányos, "más"/ helyzetéről, d/ az egyetemi demokráciáról, stb. A viták parttalanságának elkerülése érdekében írásos vitaindítót javasolunk, a legfontosabb pedig a vita írásos megszervezése volna és ennek nyilvánosságra hozatala /pl. a "--"-ben/. Ezzel elkerülhetnénk, hogy vitáink mindig azonos szintről induljanak, s más csoportokat is vitára ingerelhetnénk a véleményvel.